

Guia Itinerari Formatiu Tipus

Psicologia Clínica

(4 anys)

Autors: Yolanda Martínez i M. Cruz Crespo

Data elaboració: febrer de 2020

Data revisió: març 2024

Data aprovació per la Comissió de Docència: 14 de juny de 2023

[Pla de formació de l'especialitat basat en la guia formativa aprovada per la Comissió Nacional corresponent, que serà d'aplicació a cadascun dels residents de la Unitat Docent Acreditada sense perjudici de ser adaptat al pla individual de formació de cada resident]

Índex

Introducció	3
Calendari de rotacions.....	5
Primer any de residència.....	9
Segon any de residència.....	13
Tercer any de residència.....	15
Quart any de residència	18
Atenció continuada.....	23
Formació complementària.....	25
Activitat de recerca.....	31
Pla Individual de Formació PIF	33
Annex.....	34
Bibliografia, revistes i llocs web recomanats.....	35
Bibliografia	39

Introducció

Althaia disposa de l'acreditació com a Unitat Docent per formar residents de Psicologia Clínica des de 1998. Disposa ja d'una llarga trajectòria acollint residents de psiquiatria i d'infermeria en salut mental des d'aleshores. Des de 2011 es va constituir com a Unitat Docent Multiprofessional. L'any 2016 es va convocar per primera vegada la plaça de resident de Psicologia Clínica, que s'acull al maig de 2017.

El Programa de rotacions de l'especialitat en Psicologia Clínica està regulat pel programa elaborat per la Comissió Nacional de l'Especialitat i aprovat per la *Secretaria del Estado de Universidades e Investigación del Ministerio de Educación y Ciencia*, per resolució de data 25 d'abril de 1996. Posteriorment, el programa va ser ampliat a quatre anys (BOE de 17/06/2009). Els objectius generals de la formació del resident de l'especialitat de Psicologia Clínica són:

- Capacitar els psicòlegs clínics en formació per a l'exercici de l'especialitat, des d'una perspectiva ètica, d'atenció integral, atenent adequadament els nivells de promoció, prevenció, tractament i rehabilitació.
- Capacitar els psicòlegs clínics en formació per a l'exercici de les tasques pròpies d'avaluació, diagnòstic, intervenció, i tractaments psicològics, de la manera més eficaç i eficient possible, atenent als màxims estàndards de qualitat científica disponibles en cada moment.
- Capacitar els psicòlegs clínics en formació per a l'exercici interdisciplinari que requereix una concepció multidimensional, tant de l'ésser humà, com dels processos de salut i malaltia.
- Capacitar als psicòlegs clínics per conèixer i manegar adequadament les variables i factors institucionals que estan presents i intervenen en l'exercici de l'activitat clínic-assistencial en els seus diversos nivells i contextos.

El perfil professional de l'especialista en Psicologia Clínica inclou els següents àmbits:

- Clínic-assistencial de promoció, prevenció, avaluació, diagnòstic i tractament.
- Direcció, Administració i Gestió
- Docència i investigació

Les tasques del psicòleg especialista en Psicologia Clínica inclouen la recerca, explicació, comprensió, prevenció, avaluació, diagnòstic, tractament i rehabilitació dels trastorns mentals així com dels fenòmens i processos psicològics comportamentals, relacionals que incideixen en la salut i la malaltia de les persones des d'una concepció integral i multideterminada de la salut i la malaltia.

Els objectius aniran adreçats a aconseguir que els residents assoleixin competències professionals i personals que els permetin desenvolupar les tasques anteriorment esmentades.

Al llarg del període formatiu, cada resident anirà assolint progressivament un major grau de competències i d'autonomia.

Els diversos rols dels psicòlegs clínics de la institució s'emmarquen principalment dins el model cognitivoconductual i les teràpies de tercera generaci

Calendari de rotacions

PLA DE ROTACIONS (PLAÇA A)

Primer any de residència

<i>Acollida i presentació a la Divisió de Salut Mental</i>	1 setmana	Althaia
<i>Hospitalització</i>	4 mesos	Althaia
<i>Atenció Comunitària, ambulatoria i suport de l'atenció primària</i>	7 mesos	Althaia

Segon any de residència

<i>Atenció Comunitària, ambulatoria i suport de l'atenció primària</i>	4 mesos	Althaia
<i>Atenció primària</i>	3 mesos	Althaia
<i>Rehabilitació</i>	3 mesos	Althaia
<i>Psicologia Clínica Infantil i de l'Adolescència</i>	1 mes	Althaia

Tercer any de residència

<i>Psicologia Clínica Infantil i de l'Adolescència</i>	5 mesos	Althaia
<i>Hospital de dia d'adults</i>	2 mesos	Althaia
<i>Psicologia Clínica de la Salut, interconsulta i enllaç</i>	4 mesos	Althaia

Quart any de residència

<i>Addiccions</i>	4 mesos	Althaia
<i>Rotació de Lliure Disposició</i>	3 mesos	Al escollir
<i>Programes d'Àrees de Formació Específica</i>	4 mesos	Althaia

PLA DE ROTACIONS (PLAÇA B)

Primer any de residència

<i>Acollida i presentació a la Divisió de Salut Mental</i>	1 setmana	Althaia
<i>Atenció primària</i>	3 mesos	Althaia
<i>Rehabilitació</i>	3 mesos	Althaia
<i>Hospitalització</i>	4 mesos	Althaia
<i>Hospital de dia d'adults</i>	1 mes	Althaia

Segon any de residència

<i>Hospital de dia d'adults</i>	1 mes	Althaia
<i>Atenció Comunitària, ambulatoria i suport de l'atenció primària</i>	10 mesos	Althaia

Tercer any de residència

<i>Atenció Comunitària, ambulatoria i suport de l'atenció primària</i>	1 mes	Althaia
<i>Addiccions</i>	4 mesos	Althaia
<i>Psicologia Clínica de la Salut, interconsulta i enllaç</i>	4 mesos	Althaia
<i>Psicologia Clínica Infantil i de l'Adolescència</i>	2 mesos	Althaia

Quart any de residència

<i>Psicologia Clínica Infantil i de l'Adolescència</i>	4 mesos	Althaia
<i>Rotació de Lliure Disposició</i>	3 mesos	A escollir
<i>Programes d'Àrees de Formació Específica</i>	4 mesos	Althaia

PLA DE ROTACIONS (PLAÇA C)

Primer any de residència

<i>Acollida i presentació a la Divisió de Salut Mental</i>	1 setmana	Althaia
<i>Psicologia Clínica de la Salut, interconsulta i enllaç</i>	4 mesos	Althaia
<i>Hospitalització</i>	4 mesos	Althaia
<i>Addiccions</i>	3 mesos	Althaia

Segon any de residència

<i>Addiccions</i>	1 mes	Althaia
<i>Atenció Comunitària, ambulatoria i suport de l'atenció primària</i>	10 mesos	Althaia

Tercer any de residència

<i>Atenció Comunitària, ambulatoria i suport de l'atenció primària</i>	1 mes	Althaia
<i>Rehabilitació</i>	3 mesos	Althaia
<i>Psicologia Clínica Infantil i de l'Adolescència</i>	6 mesos	Althaia
<i>Atenció primària</i>	1 mes	Althaia

Quart any de residència

<i>Atenció primària</i>	2 mesos	Althaia
<i>Hospital de dia d'adults</i>	2 mesos	Althaia
<i>Rotació de Lliure Disposició</i>	3 mesos	A escollir
<i>Programes d'Àrees de Formació Específica</i>	4 mesos	Althaia

CALENDARI DE ROTACIONS (PLAÇA A)

Mesos	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
R1	HOSPITALITZACIÓ				ADDICCIONS							
R2	CSMA									ENLLAÇ		
R3		RHB				HD		INFANTOJUVENIL				
R4		PRIMÀRIA				LLIURE			ESPECÍFICA			

CALENDARI DE ROTACIONS (PLAÇA B)

Mesos	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
R1	PRIMÀRIA				HOSPITALITZACIÓ				HD			
R2	RHB	CSMA										
R3		ENLLAÇ					ADDICCIONS					
R4	INFANTOJUVENIL					LLIURE			ESPECÍFICA			

CALENDARI DE ROTACIONS (PLAÇA C)

Mesos	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
R1	ENLLAÇ					RHB			HOSPITALITZACIÓ			
R2	CSMA											
R3	INFANTOJUVENIL							PRIMÀRIA				
R4	ADDICCIONS			HD		LLIURE			ESPECÍFICA			

Primer any de residència

L'ordre exposat per cada any de residència correspon a la plaça A. El calendari de les places B i C té algunes adaptacions en la temporalització de cadascuna de les rotacions, tal com s'exposa a l'apartat anterior.

ACOLLIDA I PRESENTACIÓ A LA DIVISIÓ DE SALUT MENTAL

Ubicació: Edifici CSAM, amb visites a altres dispositius

Durada: 1 setmana

Objectius generals:

- Presentació dels professionals de la Unitat Docent i de la Divisió de Salut Mental d'Althaia i coneixement de l'organigrama de la mateixa.

Objectius específics:

- Coneixement de la ubicació dels dispositius de la Unitat Docent de Salut Mental:
  - Hospital Sant Joan de Déu.
  - Unitat d'Hospitalització Psiquiàtrica.
  - Urgències i Unitat d'Observació.
  - Psiquiatria i psicologia d'Enllaç-Interconsulta.
  - Altres espais on es realitzen intervencions psicològiques grupals (aules docents, aula de cribatge de mama...).
- Edifici CSAM
  - Centre de Salut Mental Infantojuvenil (CSMIJ).
  - Hospital de Dia d'Infants i Adolescents.
  - Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA).
  - Hospital de Dia d'Adults.
  - Centre d'Atenció i Seguiment a les Drogodependències (CAS).
  - Aula Docent.
- Espai Mosaic.

- Centre de Dia.
- Club Social.
- Programa de Seguiment Individualitzat (PSI).
- Altres dispositius.
  - Centre Hospitalari.
  - Cap Bages.
  - Centre de Disminuïts Físics.
  - Centre penitenciari Lledoners.

UNITAT D'HOSPITALITZACIÓ PSIQUIÀTRICA

Ubicació: Hospital Sant Joan de Déu, 2ona planta

Durada: 4 mesos

Objectius generals:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre el diagnòstic, diagnòstic diferencial i valoració de la gravetat en situacions de crisi i en pacients aguts i subaguts.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre l'atenció, avaluació i intervenció a pacients ingressats en una unitat d'hospitalització psiquiàtrica i els seus familiars, així com en el context d'urgències.
- Conèixer els principals recursos de coordinació des del dispositiu d'urgències i d'hospitalització.
- Conèixer els diferents rols dels diferents professionals que formen part de l'equip interdisciplinari de la unitat (Teràpia Ocupacional, Treball Social, Psiquiatria Urgències, Psiquiatria UH4, Psiquiatria TEC, Infermeria).

Objectius específics:

- Participar en visites d'avaluació i en les exploracions psicopatològiques i psicomètriques.
- Participar en les entrevistes individuals i familiars.
- Participar a les sessions d'abordatge individual/familiar que es realitzen al llarg de l'ingrés.
- Participar en l'elaboració d'informes i cursos clínics.
- Participar en els grups psicoeducatius dirigits a pacients i famílies.
- Assistir a les reunions d'equip i altres coordinacions entre diferents dispositius.

- Assistir a alguna sessió de TEC, per tal de conèixer la tècnica i el procediment que realitzen els pacients.
- Conèixer els criteris d'indicació de derivació a altres serveis i d'hospitalització psiquiàtrica.

Activitats complementàries: participar a les reunions d'equip, assistir a reunions amb altres institucions i serveis, assistir a les reunions de “passi de guàrdia”, etc.

Nota¹: El/la resident podrà realitzar visites amb el psiquiatre que porti a terme les interconsultes hospitalàries i/o ambulatories a Sant Joan de Déu, per tal de conèixer també aquestes intervencions relacionades amb la salut. Aquestes accions correspondrien a la rotació de Psicologia Clínica de la Salut, interconsulta i enllaç, però per motius organitzatius es realitzaran i avaluaran al llarg de la rotació d'Hospitalització.

ATENCIÓ COMUNITÀRIA, AMBULATORIA I SUPORT DE L'ATENCIÓ PRIMÀRIA

Ubicació: Edifici CSAM

Durada: 11 mesos

Objectius principals:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre les tècniques d'avaluació psicològica, exploració psicopatològica, diagnòstic, diagnòstic diferencial, entrevista clínica i formulació de casos.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre les intervencions i els tractaments psicològics adequats, individuals, familiars i/o grupals, per a cada pacient, d'acord a l'evidència científica amb rellevància clínica.
- Conèixer els sistemes de classificació diagnòstica i les guies clíniques nacionals i internacionals per a l'abordatge dels trastorns mentals.
- Conèixer la cartera de serveis de la zona i prendre les decisions adequades per a establir coordinacions, derivacions i relacions de suport amb altres serveis i/o institucions.

Objectius específics:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre la realització de primeres visites: exploració psicopatològica, orientació diagnòstica, diagnòstic diferencial, etc.
- Aprendre a dissenyar i planificar protocols individualitzats de tractament, basats en l'evidència científica i adaptats a les característiques clíniques i sociodemogràfiques de cada pacient.
- Participar en els programes de tractament grupals que s'apliquen al CSMA. Com a mínim, participar en el programa transdiagnòstic d'entrenament en mindfulness, programa de regulació emocional basat en teràpia dialèctica conductual, programa de mindfulness

basat en teràpia cognitiva per l'abordatge dels problemes depressius, programa d'intervenció psicològica pel tractament de l'agorafòbia.

- En els últims mesos de la rotació el/la resident participarà en el Programa d'atenció especialitzada als Trastorns Psicòtics Incipients on podrà ampliar els coneixements dels trastorns de l'espectre psicòtic des d'un abordatge comunitari i multidisciplinar.
- Conèixer els rols dels diferents professionals que formen part de l'equip interdisciplinar (psiquiatria, treball social, infermeria).
- Participar en l'elaboració d'informes i cursos clínics.
- Assistir a les reunions d'equip i altres coordinacions per a l'abordatge interdisciplinari dels casos i elaboració de plans de tractament.

La rotació es portarà a terme fonamentalment al Centre de Salut Mental d'Adults (CSMA). Durant aquesta rotació, per motius organitzatius, es portarà a terme la participació en el programa de la Unitat d'atenció a la Síndrome de Sensibilització Central (Fibromiàlgia i Fatiga Crònica) i el programa d'Obesitat mòrbida, els continguts dels quals correspondrien a la rotació de Psicologia Clínica de la Salut, interconsulta i enllaç.

Activitats complementàries: participar a les reunions d'equip, realitzar almenys una sessió clínica i bibliogràfica, assistir a reunions amb altres institucions i serveis (ex., reunions del Protocol de violència masclista, reunions de la comissió de treball sobre mindfulness, etc.).

Aquesta rotació continua durant el segon any de residència.

Segon any de residència

ATENCIÓ PRIMÀRIA

Ubicació: Centres d'Atenció Primària (CAP Manresa 1, CAP Manresa 2, CAP Manresa 3, CAP Manresa 4, CAP Sallent, CAP Artés, CAP Moià, CAP Navàs-Balsareny, CAP Santpedor, CAP Sant Joan de Vilatorrada, CAP Sant Vicenç de Castellet, CAP Monistrol de Montserrat, CAP Súria i CAP Cardona)

Durada: 3 mesos

Objectius generals:

- Conèixer els aspectes bàsics de l'organització, funcionament i gestió dels Centres d'Atenció Primària de salut.
- Adquirir coneixements sobre les psicopatologies més prevalents en Atenció Primària i sobre el diagnòstic diferencial.
- Adquirir coneixements sobre els trastorns somàtics associats a la patologia mental.
- Valorar l'impacte de la malaltia física sobre l'estat mental i la qualitat de vida del pacient i de la seva família.

Objectius específics:

- Adquirir competències en l'atenció, l'avaluació psicopatològica i la intervenció psicològica individual i grupal de pacients que es visiten en el context d'Atenció Primària.
- Conèixer els criteris de derivació al nivell especialitzat i especialment als dispositius de Salut Mental.
- Conèixer els recursos comunitaris de suport.
- Participar en les reunions de coordinació dels equips d'Atenció Primària i els equips d'atenció especialitzada en salut mental.
- Conèixer i participar en programes de promoció i prevenció de la salut que es porten a terme des d'Atenció Primària, especialment aquells més estretament relacionats amb la salut mental.

Activitats complementàries: participació en les reunions d'equip, assistència a reunions amb altres institucions i serveis, participar en activitats formatives, elaboració d'informes clínics, participació en el disseny d'intervencions psicoeducatives.

REHABILITACIÓ

Ubicació: Edifici Mosaic

Durada: 3 mesos

Objectius generals:

- Conèixer els principis de la intervenció psicosocial i rehabilitadora en pacients amb trastorns mentals greus.
- Adquirir coneixements, actituds i habilitats en l'avaluació, l'atenció i suport dels pacients amb trastorns mentals greus, així com dels seus familiars.
- Conèixer els dispositius i els procediments de coordinació i els criteris de derivació a diferents dispositius.
- Conèixer els recursos comunitaris disponibles en l'àrea d'intervenció per a persones amb trastorns mentals greus.

Objectius específics:

- Adquirir competències sobre el rol del psicòleg clínic en un Centre de Dia: avaluació, establiment d'objectius, intervenció, seguiment, disseny de programes, etc.
- Adquirir competències sobre el rol del psicòleg clínic en el marc del Programa de Seguiment individualitzat: avaluació, establiment d'objectius, intervenció, seguiment.
- Conèixer els principals programes que es porten a terme als diferents dispositius: Programa d'Inserció laboral, Programes de suport a l'habitatge, Club Social.

Activitats complementàries: participar a les reunions d'equip, assistir a reunions amb altres institucions i serveis, realitzar visites amb altres professionals de l'equip (educadors socials, infermeria, terapeutes ocupacionals, psiquiatre), aprofundir en el programa aProPA, conèixer programes i recursos vinculats amb el procés de recuperació en salut mental (p. ex., programa Parelles Artístiques, entre d'altres).

Tercer any de residència

PSICOLOGIA CLÍNICA INFANTIL I DE L'ADOLESCÈNCIA

Ubicació: Edifici CSAM, planta baixa.

Durada: 6 mesos

Objectius generals:

- Conèixer les característiques pròpies de la psicopatologia en el període infantil i adolescent, i adquirir competències per a l'entrevista, avaluació psicològica i exploració psicopatològica en infants i adolescents.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre les bases teòriques de l'avaluació i dels tractaments psicològics basats en l'evidència i la seva aplicació en la pràctica clínica per a infants i adolescents en els diferents dispositius assistencials (CSMIJ, Hospital de dia infantojuvenil, hospitalització infantojuvenil).
- Conèixer i manegar els aspectes jurídics i legals de la pràctica clínica en l'àmbit infantojuvenil.

Objectius específics:

- Aprendre tècniques d'entrevista, avaluació psicològica i exploració psicopatològica en infants i adolescents i aplicar-les en casos concrets.
- Participar en els programes d'intervenció individual, familiar i grupal específics que es realitzen al Servei de Psiquiatria Infantil i Juvenil.
- Elaborar informes psicològics.
- Conèixer i participar en els principals programes de coordinació amb altres institucions (Equip d'Assessorament Psicopedagògic (EAP) i Unitats de Suport a l'Educació Especial (USEE), Centre de Desenvolupament Infantil i Atenció Precoç del Bages (CDIAP), Serveis Socials, Direcció General d'Atenció a la Infància (DGAIA), Justícia juvenil, Programa Salut i Escola, Programa de suport en addiccions, Fundació Ampans, Amalgama).
- Conèixer els rols dels diferents professionals que formen part de l'equip interdisciplinari (psiquiatria, treball social, infermeria, educació social, teràpia ocupacional).

Nivell de responsabilitat: inicialment nivell 3. Progressivament i de manera gradual s'aniran adquirint responsabilitats passant a nivell 2 (per exemple, elaboració d'informes) i nivell 1 (per

exemple, realització de primeres visites, administració de proves d'avaluació, disseny d'un pla terapèutic, etc.).

Activitats complementàries: participar a les reunions d'equip, assistir a reunions amb altres institucions i serveis.

HOSPITAL DE DIA D'ADULTS

Ubicació: Edifici CSAM, 2ona planta

Durada: 2 mesos

Objectius generals:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre l'atenció, avaluació i intervenció a pacients ingressats en una unitat d'hospitalització parcial i els seus familiars.
- Conèixer els principals recursos de coordinació des del dispositiu d'hospitalització parcial, així com els criteris de derivació a altres dispositius.

Objectius específics:

- Adquirir coneixements en l'avaluació diagnòstica dels pacients ingressats en una unitat d'hospitalització parcial incloent curs i pronòstic així com indicacions de tractament psicològic.
- Realitzar primeres entrevistes, visites de seguiment i abordatges psicoterapèutics: Intervencions psicoeducatives, maneig de l'estrès, tècniques dirigides a millorar l'adherència als tractaments, etc.
- Adquirir competències en l'avaluació psicològica, mitjançant l'aplicació de tècniques i proves psicodiagnòstiques (inclosa l'avaluació neuropsicològica quan procedeixi), valoració de resultats, informe clínic i devolució de resultats.
- Realitzar visites d'orientació a familiars/cuidadors dels pacients ingressats sobre la problemàtica i evolució del pacient, aportació d'indicacions per a la interacció familiar, psicoeducació, etc.
- Participar a les reunions multidisciplinàries per a la coordinació dels casos, elaboració de plans de tractament.

PSICOLOGIA CLÍNICA DE LA SALUT, INTERCONSULTA I ENLLAÇ

Ubicació: Centre Hospitalari, Sant Joan de Déu, edifici CSAM

Durada: 4 mesos

Actualment, els principals programes de psicologia clínica de la salut, interconsulta i enllaç són:

- Interconsulta psicològica al Centre Hospitalari (Unitat de llarga estada i convalescència)

- Psicooncologia¹
- Síndrome de Sensibilització Central (Fibromiàlgia i Fatiga Crònica)²
- Obesitat mòrbida²
- Interconsulta psiquiàtrica a Sant Joan de Déu³

Objectius generals:

- Adquirir competències per l'avaluació de problemes psicològics que poden interferir en l'evolució i el tractament de diverses malalties mèdiques, tant agudes com cròniques.
- Conèixer i aplicar intervencions psicològiques específiques per pacients atesos en altres serveis o unitats hospitalàries.
- Adquirir coneixements i desenvolupar habilitats i actituds pel maneig de pacients amb trastorns mentals que requereixen hospitalització degut a malalties mèdiques.
- Adquirir competències per a dissenyar i realitzar activitats d'informació i recolzament psicològic a familiars de pacients hospitalitzats per malalties mèdiques.

Objectius específics:

- Conèixer i utilitzar dels principals instruments d'avaluació específics per a cada programa d'intervenció.
- Participar en el disseny i la implantació de programes d'intervenció en l'àmbit de la psicologia de la salut, d'interconsulta i d'enllaç

Activitats complementàries: participar a les reunions d'equip multiprofessionals, assistir a reunions amb altres institucions i serveis.

1. Per motius organitzatius, la participació en el programa de d'Atenció a la Síndrome de Sensibilització Central (Fibromiàlgia i Fatiga Crònica) i el programa d'Obesitat mòrbida es durà a terme durant la rotació al Centre de Salut Mental d'Adults.
2. Els objectius de la rotació per Psicooncologia es descriuen més detalladament a l'apartat de Àrees de Formació Específica.
3. El/la resident podrà realitzar visites amb el psiquiatre que porti a terme les interconsultes hospitalàries i/o ambulatories a Sant Joan de Déu, per tal de conèixer també aquestes intervencions relacionades amb la salut. Per motius organitzatius, aquestes visites es realitzaran durant la rotació d'Hospitalització i Urgències.

Quart any de residència

ADDICCIONS

Ubicació: Edifici CSAM

Durada: 4 mesos

Objectius generals:

- Adquirir competències en el maneig de persones amb addiccions tòxiques i comportamentals.
- Conèixer els recursos de la zona i la Xarxa d'atenció a les drogodependències. (consultes ambulatories, comunitats terapèutiques, centres de dia, unitats de desintoxicació, unitats de patologia dual...).

Objectius específics:

- Adquirir competències en l'aplicació de les principals eines d'intervenció: entrevista motivacional, psicoeducació, prevenció de recaigudes, intervencions familiars, etc.
- Adquirir competències en la realització de primeres visites, aplicant procediments diagnòstics adequats per tal de fer un diagnòstic diferencial i detectar possibles comorbiditats psiquiàtriques.
- Adquirir competències en les intervencions grupals dirigides a persones amb problemes d'addiccions i patologia dual.
- Adquirir competències en les atencions a familiars de persones ateses en el CAS, tant individuals com grupals.
- Elaborar informes de seguiment i informes d'alta.

Activitats complementàries: participar a les reunions d'equip, assistir a reunions amb altres institucions i serveis, assistir a visites realitzades per altres professionals de l'equip (treball social, psiquiatria, infermeria).

ROTACIÓ LLIURE

Durada: 3 mesos

La rotació lliure o rotació de lliure disposició es realitzarà atenent els interessos i preferències del resident, que es tindran en compte a l'hora de planificar la seva concreció. La rotació lliure es tindrà en consideració sempre que no existeix un dispositiu específic dins la pròpia Unitat Docent Multiprofessional. Caldrà que el resident faci una petició formal a la Comissió de Docència per tal de sol·licitar-la, amb una antelació mínima de 4 mesos. Els objectius i activitats dependran del dispositiu específic on es realitzi la rotació.

PROGRAMES D'ÀREES DE FORMACIÓ ESPECÍFICA

Durada: 4 mesos

Una vegada establerta la formació bàsica, el/la resident podrà triar l'especialització en alguna àrea de la Divisió de Salut Mental en la que tingui especial interès, d'acord a les necessitats i possibilitats del moment. La relació de programes que aquí es proposa no pretén ser exhaustiva ni excloent d'altres possibles a les que el/la resident pugui accedir, tenint en compte les possibilitats formatives del moment. En qualsevol cas, la realització d'un programa diferent haurà de comptar amb l'aprovació del Tutor i de la Comissió de Docència corresponent.

NEUROPSICOLOGIA

Ubicació: Hospital Sant Joan de Déu, Hospital de Sant Andreu (Unitat de Psicogeriatría), Edifici CSAM

Objectius generals:

- Conèixer les malalties, síndromes, trastorns i alteracions neurològiques més prevalents.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre els procediments, tècniques i proves d'avaluació psicològica més adients per l'avaluació neuropsicològica dels diferents processos, funcions i capacitats cognitives, en el context de salut mental, neurologia i psicogeriatría, així com amb pacients provinents d'oncologia, medicina interna, etc.
- Aprofundir en els coneixements i habilitats per a realitzar informes neuropsicològics.
- Aprendre a elaborar i aplicar programes de rehabilitació neuropsicològica.
- Adquirir habilitats i expertesa en el consell psicològic a pacients amb afectació cognitiva familiars i els seus familiars o xarxa de suport.
- Participar en activitats de coordinació amb diferents professionals i altres institucions implicats en l'abordatge dels pacients amb alternacions neuropsicològiques.

PSICOONCOLOGIA

Ubicació: Edifici Hospital Sant Joan de Déu

Objectius generals:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds necessaris per la realització de l'entrevista clínica al pacient oncològic, reconeixent símptomes emocionals, conductuals i cognitius rellevants i identificant possibles trastorns psicopatològics, realitzant un diagnòstic diferencial amb altres trastorns psicopatològics d'etiologia orgànica o deguts a la patologia neoplàsica o el seu tractament.
- Adquirir una adequada formació i ús en habilitats i tècniques de comunicació amb el pacient oncològic i els seus familiars

- Adquirir i desenvolupar capacitats necessàries pel disseny i aplicació d'intervencions psicològiques adients, individuals, grupals i familiars.
- Desenvolupar la capacitat necessària per assessorar i formar l'equip mèdic i d'infermeria en les tècniques i habilitats de comunicació amb els pacients amb càncer i els seus familiars, així com la detecció i derivació a serveis especialitats.

PSICOGERIATRIA

Ubicació: Hospital de Sant Andreu

Objectius generals:

- Conèixer i manegar els instruments d'avaluació, tècniques d'entrevista, anàlisi i formulació de casos específics per a persones grans.
- Realitzar diagnòstics, diagnòstic diferencial, elaborar històries clíniques i informes en el context de la psicogeriatria.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds en el maneig clínic i de persones grans amb trastorns mentals crònics o altres problemes de salut mental.
- Participar en la coordinació amb altres professionals i dispositius assistencials.

CURES PAL·LIATIVES

Ubicació: Hospital de Sant Andreu

Objectius generals:

- Adquirir coneixements, actituds i habilitats sobre la comunicació i l'atenció psicològica a persones en una Unitat de Cures pal·liatives, així com dels seus familiars.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre el treball multidisciplinari en equips de Cures Pal·liatives.

ATENCIÓ A LA SALUT SEXUAL I REPRODUCTIVA

Ubicació: CAP Bages (ASSIR)

Objectius generals:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds en la intervenció psicològica i l'abordatge dels problemes relacionats amb la sexualitat i l'afectivitat, així com l'atenció a la diversitat sexual.
- Conèixer la legislació aplicable als delictes sexuals.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds en la intervenció psicològica i l'abordatge de la violència masclista en les diferents formes de la mateixa (MGF, violències sexuals, en la parella, TSC, etc.).

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds en la intervenció psicològica i l'abordatge dels problemes psicològics relacionats amb la ginecologia, l'obstetrícia i la salut sexual.
- Adquirir coneixements, habilitats i actituds en la intervenció psicològica i l'abordatge dels problemes relacionats amb la salut mental perinatal.
- Conèixer i participar en els plans de promoció de la salut sexual i reproductiva per a adolescents i adults.

CONDUCTES ADDICTIVES NO TÒXIQUES

Ubicació: Edifici CSAM

Objectius generals:

- Adquirir coneixements, habilitats i actituds sobre els procediments d'avaluació i d'intervenció psicològica en persones amb conductes addictives no tòxiques (joc patològic, addicció al sexe, compres compulsives, addicció a pantalles) amb pacients i familiars.
- Conèixer i participar en els programes que es porten a terme a la Unitat de Conductes Addictives no tòxiques.

ALTRES

Altres programes específics que es podrien organitzar d'acord als interessos del/la resident serien:

- Servei Especialitzat de Salut Mental i Discapacitat Intel·lectual (SESM-DI)
- Disminuïts físics

ÀMBIT PENITENCIARI

Ubicació: Centre Penitenciari Lledoners.

Objectius generals:

- Conèixer el funcionament i particularitats d'un servei de salut mental en un centre penitenciari.
- Participar a les reunions multidisciplinàries de l'equip de salut mental del centre penitenciari (EAPP, departament de justícia, Centre Educatiu).
- Realitzar visites d'avaluació i d'intervenció psicològica a pacients del centre penitenciari amb problemes de salut mental.
- Participar en el procediment de detecció i assistència del Programa de Prevenció de Suïcidi.

- Participar a les activitats i sessions grupals del Programa Funcional d'Activitats Rehabilitadores (Centre Rehabilitador de Salut Mental).

Atenció continuada

La prestació de serveis en concepte d'atenció continuada té caràcter formatiu, és un element central en la formació del resident que també contribueix al costat d'altres professionals, a garantir el funcionament permanent dels centres assistencials.

Els serveis prestats en concepte d'atenció continuada, amb nivells creixents de responsabilitat, es realitzaran amb caràcter obligatori des del primer any de residència i seran supervisats pels tutors PIR i/o responsables de les unitats on es realitzi l'atenció continuada que en cada cas correspongui.

Aquestes activitats es poden organitzar sota diverses modalitats, depenent de les possibilitats, necessitats i disponibilitat de la Unitat Docent Multiprofessional de Salut Mental, mitjançant la realització de guàrdies o bé participant en programes d'interconsulta i suport, de caràcter assistencial o preventiu, en unitats, programes, i/o serveis hospitalaris o comunitaris.

Actualment l'atenció continuada es porta a terme els 4 anys de residència, excepte els primers mesos i els mesos de la rotació lliure. Es realitza una tarda a la setmana en horari de 15 a 20 hores.

L'atenció continuada es realitza en diferents modalitats segons l'any de residència, amb l'objectiu que el resident adquireixi un major grau d'autonomia i responsabilització en funcions i tasques pròpies de l'especialitat. Actualment l'atenció continuada està organitzada en els següents formats:

ATENCIÓ CONTINUADA GRUPS PSICOTERAPÈUTICS (com a terapeuta o coterapeuta segons l'any de residència).

Ubicació: Edifici CSAM.

Objectius generals:

- Adquirir coneixements teoricopràctics sobre els processos de tractament psicològic grupal i les dinàmiques de grups.
- Adquirir l'autonomia i responsabilització en la conducció d'un programa terapèutic grupal.
- Incrementar l'autonomia i els coneixements, habilitats i actituds en la planificació, desenvolupament i valoració de grups terapèutics per a diferents perfils de pacients amb trastorns mentals i/o familiars d'aquests.
- Adquirir habilitats en el maneig clínic en context grupal (creació d'un clima grupal terapèutic, maneig de les intervencions, manteniment dels objectius terapèutics, etc.).
- Adquirir autonomia en l'elaboració de materials psicoeducatius, tant amb eines tradicionals com mitjançant noves tecnologies.

- Millorar la capacitat de valoració del funcionament de les sessions grupals (aspectes més útils, aspectes a millorar, etc.).

ATENCIÓ CONTINUADA EXPLORACIONS PSICOMÈTRIQUES

Ubicació: Edifici CSAM.

Objectius generals:

- Adquirir coneixements teoricopràctics en el camp de l'exploració psicomètrica.
- Adquirir l'autonomia i responsabilització en el procés d'avaluació psicomètrica.
- Adquirir coneixements i autonomia en la identificació del motiu de l'exploració psicomètrica.
- Incrementar l'autonomia, coneixements, habilitats i actituds per a realitzar exploracions psicomètriques en diferents poblacions clíniques.
- Conèixer els principals instruments d'avaluació psicomètrica (d'intel·ligència, estats psicopatològics, personalitat, neuropsicològics, funcionalitat), i adquirir coneixements i habilitats per a la seva aplicació, correcció i interpretació dels resultats.
- Adquirir habilitats i autonomia per a integrar els resultats de l'exploració en l'informe psicomètric.
- Adquirir els coneixements i les habilitats per a fer recomanacions respecte el pla per al seguiment longitudinal i/o recursos terapèutics en base als resultats de l'exploració psicomètrica.
- Adquirir habilitats per a la devolució de la informació sobre els resultats de l'exploració psicomètrica (als professionals que han fet la petició, pacients i/o familiars o cuidadors).

L'atenció continuada és supervisada setmanalment per les adjuntes de referència de cadascuna de les activitats. La resident disposa d'un document complementari amb els objectius generals i específics de cadascuna de les modalitats d'atenció continuada.

Formació complementària

La formació teòrica s'aconseguirà mitjançant les següents activitats obligatòries pel resident:

- Sessions Clíniques i Bibliogràfiques de la Divisió de Salut Mental.
- Sessions mensuals de tutors i residents.
- Curs de Formació Teòrica per a Psicòlegs Especialistes en Formació (PEF) i Metges Especialistes en Formació (MEF) de Psiquiatria i Salut Mental.
- Programa de Formació Transversal d'Althaia, Xarxa Assistencial Universitària de Manresa.

A part d'aquestes accions formatives planificades, cada any es valorarà la conveniència d'assistir a d'altres accions formatives no planificades i/o contemplades en aquest document, que es considerin rellevants per a la seva formació específica o genèrica.

El/la resident haurà de registrar la seva activitat formativa, docent i investigadora en el llibre del resident per la memòria anual.

SESSIONS DE LA DIVISIÓ DE SALUT MENTAL

- Assistència a les Sessions Clíniques i Bibliogràfiques de la Divisió de Salut Mental, realitzades cada dimecres de 8:20 a 9:30 hores durant els 4 anys de residència en el nou edifici CSAM, situat al C/ Nou de Santa Clara, 08240, Manresa.
- Sessions mensuals de Tutors i Residents de la Unitat Docent Multiprofessional de Salut Mental, amb exposició per part del resident d'un tema prèviament preparat i posterior discussió. Realitzades un divendres al mes de 8:30h a 10h a l'aula docent de l'edifici CESAM.

CURS PER A PIR I MIR

El resident de Psicologia Clínica haurà d'assistir regularment al "Curs de Formació Teòrica per a Psicòlegs Especialistes en Formació (PEF) i Metges Especialistes en Formació (MEF) de Psiquiatria i Salut Mental" que es realitza a l'Institut d'Estudis de la Salut, situat al C/ Roc Boronat, 81-95 de Barcelona durant els 2 primers anys de la residència. Per a aconseguir el certificat es requereix una assistència mínima del 80% de les sessions. Telèfon de consulta: 932386910, e-mail de consulta: mcarmen.gil@gencat.net i ctorres.cervera@gencat.net.

PROGRAMA DE FORMACIÓ TRANSVERSAL D'ALTHAIA (PFT)

La part central de la formació dels especialistes la constitueixen els coneixements i les habilitats pròpies de cadascuna de les especialitats. Però solament això, encara que fonamental i indispensable, no permet definir el que ha de ser i el que la societat espera d'un professional del segle XXI. Ja que, en part, hi manca definició i formació en aspectes humanístics, ètica de la professió, tècniques de comunicació, recerca en salut i eines per a la gestió assistencial.

Tots aquests aspectes comuns a qualsevol de les especialitats són també importants en el bagatge dels futurs especialistes, i moltes vegades són els que permeten establir la diferència entre els bons tècnics i els excel·lents professionals.

Els arguments per a la incorporació d'aquestes matèries en la formació d'especialistes són diversos:

1. Canvis en el rol professional - malalt:
  - Es prima la defensa dels drets i l'autonomia del pacient (carta de drets i deures del malalt).
  - La població té major accés a la informació sobre la salut i augmenta la seva capacitat de comprensió i per tant, de decisió.
2. Canvis demogràfics que comporten cert desconeixement de la realitat social de la població immigrada (cultura, idioma, religió, vivència de la malaltia, etc...). Aquest fet fa més vulnerable a l'especialista, al posar en evidència les mancances en tècniques comunicatives explícites.
3. Llei 44/2003, del 21 de novembre d'ordenació de les professions sanitàries.
  - Aquesta llei en l'article 5 apartat 1,c ressalta el deure del professional a tenir cura d'aspectes ètics de respecte envers al pacient i que com a resultat d'una bona comunicació ha de poder, aquest últim, prendre decisions respecte a la seva salut.
  - La mateixa llei en el mateix article però en l'apartat 1,b diu que el professional té el deure de fer ús racional dels recursos de diagnòstic i terapèutics. En definitiva, ha de conèixer la dimensió econòmica de la infra o suprautilització o de la utilització inadequada dels recursos que es tenen a l'abast.

El Programa Formatiu Complementari (PFT) té la voluntat d'oferir formació complementària en matèries rellevants en la pràctica clínica diària, que no estiguin incloses en la formació pregrau ni s'ofereixin habitualment en cursos de postgrau i mestratges

No pretén ser una formació exhaustiva en cap aspecte, sinó assegurar la capacitat bàsica en cada una de les àrees, que després cada hospital o cada especialista podrà anar completant.

En definitiva no es tracta de matèries complementàries u optatives, sinó de coneixements i habilitats generals, comuns a totes les especialitats i exigibles a qualsevol professional que vulgui respondre a les expectatives que ha posat en ell la societat.

Aquest document recull la formació a la comarca del Bages dels residents, tant en l'àmbit de l'atenció Hospitalària com en el de l'Atenció Primària. Cal fer esment, que des del 1997 aquesta formació es ve impartint de manera conjunta entre les dues Institucions implicades, actualment: Althaia i l'Institut Català de la Salut (ICS). Ambdues Institucions aporten els recursos materials i humans per impartir les matèries d'aquest programa formatiu.

Les funcions de coordinació del Programa van a càrrec de la Dra. Laura Camps Vila, Cap d'Estudis de la Unitat Docent Multiprofessional d'AFiC de la Catalunya Central de l'ICS i el Dr. Ramon Santistevé Prat com a Cap d'Estudis de la Fundació Althaia amb la col·laboració indispensable dels responsables de cada curs.

Les activitats docents es portaran a terme durant els dos primers anys de residència i la metodologia de la formació serà tant amb la incorporació de coneixements teòrics i com en forma de seminaris participatius de casos pràctics. El PIR quedarà exempt de realitzar els cursos específicament mèdics que no pertanyin al seu àmbit professional.

Normes d'assistència

L'assistència es obligada per als residents de totes les especialitats.

L'assistència mínima s'ha fixat en un 80%. Per als participants que assoleixin aquest percentatge, els coordinadors de cada mòdul valoraran conjuntament amb els professors, la suficiència de cada participant, segons els mecanismes avaluadors establerts.

PROGRAMA DOCENT

Mòdul Inicial (R1).....	11 hores
• Jornada Formativa/Informativa.....	4 hores
• Formació sobre les TICs d'Althaia (ETM i ETF).....	3 hores
• Formació sobre recursos Bibliogràfics/UpToDate.....	2 hores
• Suport Vital Immediat (DEA).....	2 hores
Mòdul I (R1, als 5-6 mesos).....	37 hores
• Curs d'Introducció a la Farmacologia General.....	13 hores
• Curs d'Habilitats comunicatives Sanitari-Pacient.....	11 hores
• Curs d'Habilitats comunicatives Interprofessionals.....	10 hores
• Formació en Seguretat del Pacient I.....	3 hores
Mòdul II (R2).....	41 hores
• Curs Metodologia d'investigació i bioestadística.....	32 hores

- Curs de Bioètica.....8 hores
- Formació en Seguretat del Pacient II.....1 hora

Mòdul Final (R5).....7 hores

- Gestió Clínica Aplicada.....7 hores

TOTAL HORES PFT.....96 HORES

FORMACIÓ CONTINUADA: ASSISTÈNCIA A SIMPÒSIUMS, JORNADES I CONGRESSOS

De manera voluntària, la formació teòrica es complementarà amb l'assistència a Congressos, Jornades, Simpòsiums, etc., d'especial interès per a cada resident, amb l'autorització del Cap d'estudis, a proposta conjunta del tutor i del Cap de servei segons el Protocol de gestió de l'assistència i participació a cursos, seminaris o congressos i peticions de permisos (vacances, lleure i altres).

Els congressos han de ser sol·licitats pel resident amb la deguda antelació per a no interferir en les seves activitats assistencials programades i dintre d'una llista recomanada per la Unitat Docent segons l'any de Residència.

Objectius

- Actualització sobre temes d'especial interès.
- Assistir a un mínim de 8 congressos, reunions o symposiums durant tota la residència.
- Realitzar un resum anual, per escrit, dels congressos als que s'ha assistit i dels nous coneixements més rellevants, amb un nivell alt de PBE adquirit.

Normativa interna de sol·licitud d'assistència a congressos d'Althaia

- Els congressos o altres jornades de formació que impliquin pèrdua de jornada laboral sempre han de ser acordats prèviament amb cada tutor i posteriorment autoritzats pel Cap de Servei. A més, és convenient (quan ocupin diverses jornades laborals) igual que les vacances que es comenten amb el responsable del dispositiu pel qual roten en la data del congrés.
- Si hi hagués dos residents rotant en el mateix dispositiu, no podran coincidir els dos en el mateix esdeveniment formatiu (excepte si només ocupa 1 jornada laboral).
- Normalment els Congressos que es sol·licitin han de tenir una certa relació cronològica amb el procés formatiu, de manera que no s'haurien de fer congressos especialitzats fins que no hagi rotat pel dispositiu (per exemple, assistir a congressos d'infantil o drogues abans d'efectuar aquestes rotacions).

- En quan a l'abast geogràfic dels congressos també es recomana una evolució progressiva entre congressos catalans, nacionals, europeus i internacionals en funció de l'any de residència.
- La sol·licitud dels esdeveniments formatius que afectin a la Jornada laboral (sobretot aquells que es prolonguin durant més d'un dia) s'han de demanar amb una antelació mínima de dos mesos.
- La presentació i acceptació d'algun pòster o comunicació als congressos dóna prioritat per assistir-hi sempre que es compleixin els punts anteriors.
- Pel que fa a congressos superespecialitzat (per exemple, psicooncologia, neuropsicologia, psicogeriatría, etc.) només podran acudir els R-4 i només si han mostrat prèviament un interès i una línia de treball relacionada amb el tema del congrés.
- Tots els permisos de formació han de seguir el protocol de gestió de l'assistència i participació a cursos, seminaris o congressos.

Llistat de jornades i congressos recomanats als PIR

Sense que es tracti d'un llistat exhaustiu ni excloent, a continuació es proposen algunes jornades i congressos d'interès general pel Psicòleg Clínic resident:

- Congrés Estatal de Conducta d'Althaia – AMPANS
- Jornades anuals de la Societat Catalana de Recerca i Teràpia del Comportament
- Congreso Internacional de Psicología Clínica y de la Salud
- Jornadas de la Asociación Nacional de Psicólogos Clínicos y Residentes (ANPIR)
- Jornadas Nacionales de Psicoterapia
- Jornadas de Psicología en Atención Primaria
- Congreso Nacional de Psicología

Altres esdeveniments formatius més específics podrien ser:

- Jornadas Socidrogalcohol
- Congreso de Medicina Psicosomática o similars sobre psicologia d'enllaç i interconsulta.
- International Congress of Clinical and Health Psychology on Children and Adolescents.
- Simposium sobre trastorno Límite de la Personalidad
- Congreso Nacional sobre Trastornos de la Personalidad
- Reunions de la Societat Catalana de Neuropsicologia

- Congressos específics d'Hospitalització Parcial, Recursos Terciàris, programes de rehabilitació, PSI, Programes ocupacionals, etc.
- Congressos i jornades sobre psicooncologia
- Congressos i jornades sobre psicologia clínica infantil
- Congressos i jornades sobre salut sexual
- Congreso Internacional de Mindfulness
- Altres congressos i jornades sobre tractaments psicològics específics (teràpia dialèctica conductual, mindfulness, teràpia d'acceptació i compromís, etc.).

FORMACIONS EXTERNES INDIVIDUALS

Les Formacions Externes Individuals (FEI), es tracta d'un seguit de formacions externes a Althaia que s'han de realitzar durant la residència. Aquestes estan definides per a cada any de residència i per a cada especialitat, i el seu finançament està cobert pel pressupost de formació d'Althaia. La tramitació de les inscripcions s'ha de realitzar a través del portal del professional a Formació (Departament de RRHH), i no a través de Docència.

A l'actualitat el FEI definit és el següent, tot i que és possible que alguns anys es facin petites modificacions segons l'oferta formativa vigent:

Any de residència	Nom de la formació
R1	Curs de teràpia cognitiva basada en mindfulness
R2	Entrevista motivacional
R2	Protocol de Barlow
R3	Formació SCRITC
R3	Curs àrea d'interès específic
R4	Formació SCRITC
R4	Curs àrea d'interès específic

Activitat de recerca

Des de l'inici del seu procés formatiu, s'animarà els residents de Psicologia Clínica a participar en línies de recerca de la Divisió de Salut Mental d'Althaia, o a iniciar-ne de noves, d'acord a les possibilitats i interessos de la Divisió.

Objectius

- Coneixement bàsic d'epidemiologia en salut mental i de les variables fonamentals sociodemogràfiques i clíniques, de la investigació en psicologia clínica.
- Conèixer i implicar-se en totes les fases del procés de recerca.
- Familiaritzar-se amb la recollida de dades en el sistema informàtic (office) i pràctica estadística (SPSS).
- Participar en un mínim de 4 estudis clínics enviats a congressos durant tota la residència.
- Conèixer el concepte de Pràctica basada en l'evidència amb rellevància clínica i la seva aplicació a les intervencions terapèutiques que realitzi.
- Realitzar lectura crítica d'articles científics i discutir almenys 10 articles durant la residència.
- Elaborar presentacions i aprendre tècniques de comunicació i exposició oral. Caldrà realitzar un mínim de 8 sessions o presentacions durant la residència.

Línies de recerca

L'oferta de recerca de la Unitat Docent de Salut Mental té algunes línies de recerca ja iniciades:

- Patologia dual i cronobiologia.
- Rehabilitació en Salut Mental.
- Efectes del *mindfulness*.
- Efectivitat dels tractaments psicològics i variables relacionades.
- Reaccions d'ansietat davant la prova de ressonància magnètica.
- Adherència al tractament.
- Trastorn bipolar.
- Conducta suïcida.
- Fibromiàlgia.

El PIR podrà participar en aquestes línies de recerca o bé en d'altres que puguin sorgir durant la seva formació. Les activitats de recerca en que participi el resident han de quedar registrades en el llibre del resident.

Implicació en activitats de recerca

- Durant la residència, el PIR haurà d'implicar-se com a mínim en un treball de recerca. S'afavorirà que elabori una memòria on consti la descripció de l'estudi (protocol de recerca) i es detalli quina ha estat la participació en el mateix.
- Tots els PIR han de participar almenys en un treball de recerca que sigui publicat en una revista amb factor d'impacte.

Pla Individual de Formació PIF

L'especialista en formació a l'inici de la seva formació, durant l'acolliment a la Unitat Docent, ha de rebre dels responsables de la docència de cada Unitat, Cap de Servei i Tutor la guia o itinerari formatiu tipus de la Institució i el seu Pla Individual de Formació.

PLA INDIVIDUAL DE FORMACIÓ DE CADA RESIDENT

El pla individual de formació és individual per a cadascun dels especialistes en formació, s'ha d'ajustar a la guia o itinerari formatiu tipus i serà adaptat individualment, si fos necessari al grau d'adquisició de competències a causa d'incidències relacionades amb l'especialista en formació (baixes laborals, absències justificades i contemplades en la regulació laboral i a possibles deficiències d'aprenentatge).

Ha de constar en tots i per a cada any de formació:

- Les rotacions i els objectius que es volen aconseguir en cadascuna d'elles, tant en coneixements, habilitats i actituds.
- Les sessions clíniques recomanades, en les quals ha d'assistir i en les quals hauria de participar realitzant la presentació.
- Ha de donar informació de les activitats de recerca en què podrà participar.
- Se l'informarà i lliurarà la documentació dels activitats de formació transversal o genèrica.

Annex

PLANTILLA PLA INDIVIDUALITZAT DE FORMACIÓ

<i>Any</i>	<i>Àrea</i>	<i>Mesos</i>	<i>Dispositiu</i>	<i>Psicòleg referent</i>
<i>R1</i>				
<i>R2</i>				
<i>R3</i>				
<i>R4</i>				

Bibliografia, revistes i llocs web recomanats

A continuació s'inclou un recull de les principals recomanacions de bibliografia, revistes i webgrafia recomanats. Aquest llistat no pretén ser exhaustiu ni exclusiu, sinó un punt de partida que s'anirà ampliant al llarg de cadascuna de les rotacions.

Bibliografia recomanada

- Abril, A., Caminero, A., Ambrosio, E., García, C., De Blas M.R., y De Pablo J.M. (2009). Fundamentos de Psicobiología. Madrid: Editorial Sanz Torres.
- Asociación Americana de Psiquiatría (2014). DSM-5 Manual Diagnóstico y Estadístico de los Trastornos Mentales. Edición española. Madrid: Panamericana
- Barlow, D. y Durand, V.M. (2003). Psicopatología. Madrid: Thomson
- Belloch, A., Sandín, B. y Ramos, F. (2008). Manual de Psicopatología. Madrid: McGraw Hill.
- Bear, M.F., Connors, B.W., y Paradiso, M.A. (2008). Neurociencia: La Exploración del Cerebro (3ª ed.). Barcelona: Wolters Kluwer/Lippincott Williams and Wilkins.
- Bados, A. y García, E. (2015). Habilidades terapéuticas. Barcelona: Universidad de Barcelona.
- Bados, A. ; García, E. (2014). Técnicas operantes. Barcelona: Universidad de Barcelona.
- Bados, A. y García, E. (2015). Técnicas de exposición. Barcelona: Universidad de Barcelona.
- Bados, A. y García, E. (2015). La técnica de la reestructuración cognitiva. Barcelona: Universidad de Barcelona.
- Bados, A. (2015). Aspectos deontológicos, éticos y legales en la intervención psicológica. Universidad de Barcelona.
- Barlow, D. H. (2010). Negative effects from psychological treatments. A perspective. American Psychologist, 65, 1, 13-20.
- Bravo, M. F. (2002). Psicofarmacología para psicólogos. Madrid: Síntesis.
- Caballo, V., Salazar, I. y Carroble, J.A. (2011). Manual de psicopatología y trastornos psicológicos. Madrid: Pirámide.

- Caballo, V.E. y Simón, M.A. (2001). Manual de psicología clínica infantil y del adolescente. Trastornos generales. Madrid: Pirámide.
- Caballo, V.E. y Simón, M.A. (2002). Manual de psicología clínica infantil y del adolescente. Trastornos específicos. Madrid: Pirámide.
- Espada, J.P., Olivares, J. y Méndez, F.X. (Coord.) (2005). Terapia Psicológica. Casos prácticos. Madrid: Pirámide
- Fernández-Ballesteros, R. (Dir.) (2004): Evaluación Psicológica: Conceptos, métodos y estudio de casos.
- Fernández-Teruel, A. (2008). Farmacología de la conducta. De los psicofármacos a las terapias psicológicas. Barcelona: Servicio de Publicaciones de la Universidad Autónoma de Barcelona (UAB).
- García, E. (2000). Técnicas de trabajo emocional: Fundamentos. Barcelona: Universidad de Barcelona.
- Gavino, A. (2007). Guía de ayuda al terapeuta cognitivo-conductual. Madrid: Pirámide.
- Kolb, B., y Whishaw, I.Q. (2002). Cerebro y Conducta. Una introducción. Madrid: McGraw Hill-Interamericana de España S.A.U.
- Kolb, B. y Whishaw, I. Q. (2006). Fundamentos de neuropsicología humana. Madrid: Panamericana.
- Labrador, F.J. (Coord.), (2008). Técnicas de modificación de conducta. Madrid: Pirámide.
- Labrador, F. J., Echeburúa, E., Becoña, E. (2000). Guía para la elección de tratamientos psicológicos efectivos. Madrid: Dykinson.
- León, O.G., y Montero, I. (2015). Métodos de investigación en psicología y educación (4ª ed.) Madrid: McGraw-Hill.
- Martin, G. y Pear, J. (2008). Modificación de conducta. Qué es y cómo aplicarla. Madrid: Prentice
- Olivares, J. y Méndez, F.X. (1998). Técnicas de modificación de conducta. Madrid: Biblioteca Nueva
- Organización Mundial de la Salud (1992). CIE-10. Trastornos mentales y del comportamiento. Madrid: Meditor.
- Perez Garcia, M. (2009). Manual de Neuropsicología Clínica. Madrid: Pirámide.
- Rio del, C. (2005). Guía de ética profesional en psicología clínica. Madrid. Pirámide.
- Salzinger, K. y Server. M.r. (2009). Behavioral mechanism and psychopathology: advancing the explanation of its nature, cause and treatment. Washington: APA.

Principals revistes recomanades

- Annual Review of Clinical Psychology
- Clinical Psychology Review
- Clinical Psychological Science
- Journal of Consulting and Clinical Psychology
- Health Psychology Review
- Psychotherapy and Psychosomatics
- Personality Disorders: Theory, Research, and Treatment
- Behaviour Research and Therapy
- Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology
- Behavior Therapy
- Journal of Personality Disorders
- Psychological Assessment
- Psychology of Addictive Behaviors

Llocs web recomanats

- Associació Americana de Psicologia. <http://www.apa.org/>
- Consejo General de la Psicología en España. <https://www.cop.es/>
- Psychology Tools. <http://psychologytools.com/>
- Pubmed. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed>
- ANPIR. <https://www.anpir.org/>
- Guías de práctica clínica del SNS. <http://www.guiasalud.es/web/guest/gpc-sns>
- Ministerio de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad. <http://www.msps.es/profesionales/formacion/home.htm>
- Asociación Española de Psicología Clínica y Psicopatología. <http://www.aeppc.net/>
- Asociación Española de Neuropsiquiatría-Profesionales de la Salud Mental. <http://aen.es/>
- Departament de Salut de la Generalitat de Catalunya. <http://salutweb.gencat.cat/ca/inici/>

- Salut Mental Catalunya. <http://www.salutmental.org/>

Bibliografia

- *Orden SAS/1620/2009, de 2 de junio, por la que se aprueba y publica el programa formativo de la especialidad de Psicología Clínica.*
- *REAL DECRETO 183/2008, de 8 de febrero, por el que se determinen i classifiquen les especialitats en Ciències de la Salut i es desenvolupen determinats aspectes del sistema de formació sanitària especialitzada.*
- *REAL DECRETO 146/2006, de 6 d'octubre de 2006, pel qual es regula la relació laboral especial de residència per a la formació d'especialistes en Ciències de la Salut.*
- *Ley 44/2003, de 21 de noviembre, d'ordenació de professions sanitàries.*

**XARXA ASSISTENCIAL
UNIVERSITÀRIA DE MANRESA**
Dr. Joan Soler, 1-3 - 08243 Manresa

Tel. 93 875 93 00
Fax 93 873 62 04

althaia@althaia.cat
www.althaia.cat